

Εισαγωγικές έννοιες

Ένα τμήμα του λόγου που εκτείνεται από τελεία σε τελεία λέγεται **περίοδος**. Μπορεί να περιέχει μία, δύο ή περισσότερες προτάσεις.

Μια πρόταση που δεν εξαρτάται από καμιά άλλη λέγεται **κύρια/ανεξάρτητη πρόταση**.

Οι λέξεις που συνδέουν κύριες ή δευτερεύουσες προτάσεις μεταξύ τους λέγονται **σύνδεσμοι**. Οι προτάσεις συνδέονται και με αντωνυμίες ή επιρρήματα.¹

Μια πρόταση που συμπληρώνει ή προσδιορίζει το νόημα μιας άλλης και εξαρτάται από αυτήν λέγεται **εξαρτημένη/ δευτερεύουσα πρόταση**.

¹αναφορικές αντωνυμίες: που...
αναφορικά επιρρήματα: όπως...
ερωτηματικές αντωνυμίες: ποιος...
ερωτηματικά επιρρήματα: πού...

Ξαναθυμάμαι τους συνδέσμούς

Είδη	Σύνδεσμοι	
Α. Παρατακτικοί		
1. Συμπλεκτικοί	και/κι, ούτε, μήτε (και ουδέ, μηδέ σε παλαιότερα κείμενα)	Οι απόφοιτοι του σχολείου ήρθαν χθες και μας επισκέφθηκαν .
2. Διαχωριστικοί ή Διαζευκτικοί	ή, είτε	ή μου το φέρνεις ή φεύγω
3. Αντιθετικοί	αλλά, μα, παρά, όμως, μόνο (που) ωστόσο, ενώ, αν και, μολονότι	Με ρωτούσε διάφορα πράγματα ενώ δεν ήξερα τι να απαντήσω .
4. Συμπερασματικοί	λοιπόν, ώστε, άρα, επομένως, οπότε	Όπως φαίνεται ήρθαν όλοι. Λοιπόν , τι περιμένουμε;

5. Επεξηγηματικός	δηλαδή	
6. Συγκριτικός	παρά	Προτιμώ να έρθω <u>παρά</u> να μείνω μόνη
Β. Υποτακτικοί		
7. Ειδικοί	πως, που, ότι	Μου το είπε <u>που</u> ήσουν άρρωστη.
8. Χρονικοί	όταν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (πριν να), μόλις, προτού, ώσπου, ωσότου...	<u>Ενώ</u> κοιμόμουν, χτύπησε δυνατά το τηλέφωνο.
9. Αιτιολογικοί	γιατί, επειδή, αφού	Δε θα 'ρθω, <u>γιατί</u> είμαι άρρωστος.
10. Υποθετικοί	αν/εάν, άμα..	<u>Αν</u> με ρωτήσει, θα του απαντήσω
11. Τελικοί	να, για να	Ηρθα <u>να</u> σε δω.
12. Αποτελεσματικοί ή Συμπερασματικοί	ώστε (να), που	Τα αυτοκίνητα πήγαιναν τόσο αργά <u>που</u> έμοιαζαν σταματημένα.
13. Εναντιωματικοί/ παραχωρητικοί	αν και, ενώ, μολονότι	<u>Ενώ</u> είναι έξυπνη, δε διαβάζει.
14. Ενδοιαστικοί (ή διστακτικοί)	μη(ν), μήπως	Φοβάμαι <u>μη</u> φύγει.
15. Βουλητικός	να	Ηθελε <u>να</u> πάω μαζί του

Εφαρμογή

Είναι συχνά δύσκολο για τον Αγγλοσάξονα ταξιδευτή να καταλάβει πώς μία χώρα που μοιάζει ποτισμένη ως το μεδούλι από τη βυζαντινή παράδοση της ορθοδοξίας, παράδοση καταφανέστατη στις εκκλησίες και των μικρότερων χωριών ή στα μοναστήρια που στεφανώνουν τις πιο απόμερες βουνοπλαγιές, μπορεί να αφήνεται με τέτοια εγκατάλειψη στις γήινες απολαύσεις, στο φαί, στο κρασί, στα παιχνίδια του έρωτα που φουντώνουν μόλις οι Έλληνες ξεκλέψουν λίγο χρόνο από τις δύσκολες υποχρεώσεις της καθημερινότητάς τους. Μία εξήγηση είναι ότι ο κόσμος εξοφλά το χρέος του προς την Εκκλησία τελώντας τα μυστήρια της βάπτισης, του γάμου και της κηδείας, και η Εκκλησία, απαιτητική στις τελετουργίες, χαλαρή στην εξομολόγηση και τη θρησκευτική ηθικολογία, αντιμετωπίζει με μεγαλύτερη επιείκεια την προσωπική αμαρτία απ' ό,τι οι περισσότερες θρησκείες. Άλλωστε με τις πολυάριθμες γιορτές της η Εκκλησία δοξάζει αποκάλυπτα τα πλούσια ελέη του Κυρίου, ιδίως το Πάσχα, που η κνίσα των σουβλιστών αρνιών μοσχοβολάει στην ύπαιθρο και τα κατάλευκα τραπέζια βουλιάζουν από τις παραδοσιακές λιχουδιές.

Εντμουντ Κήλυ, Αναπλάθοντας τον παράδεισο, *Το ελληνικό ταξίδι 1937-1947*, μτφρ. Χρύσα Τσαλικίδου, εκδ. Εξάντας, 1999

1. Από πόσες περιόδους αποτελείται το παραπάνω κείμενο ; Προσπάθησε να τις εντοπίσεις.
2. Στην πρώτη περίοδο α. να βρεις τα ρήματα ,β. να υπογραμμίσεις τους παρατακτικούς συνδέσμους ,γ. να κυκλώσεις τα υποτακτικά στοιχεία(συνδέσμους, αντωνυμίες, επιρρήματα) , δ. προσπάθησε να χωρίσεις προτάσεις , ε. ποιες από αυτές είναι κύριες και ποιες δευτερεύουσες;
3. Χώρισε την τρίτη περίοδο σε προτάσεις και χαρακτηρίσέ τες(κύριες-δευτερεύουσες) .